

Obrazy Lukašenkova prvního prezidentského období (1994-2001)

1. Obsah a struktura práce

Ve své bakalářské práci provádí Jaroslav Bruna analýzu diskursů mediálního a politického o Bělorusku v letech 1994-2001. Cílem autora je rekonstruovat „obraz“, který o Bělorusku v tomto období podává český týdeník *Týden* a srovnat jej s obrazem, který o Bělorusku vytváří sám prezident Lukašenko ve své knize *Belarus Tomorrow*, publikované v roce 1998. Analýzu „obrazů“ Běloruska považuje autor za zajímavou v tom ohledu, že jde o obrazy diktatury v českém veřejném prostoru, a také obrazy stěžejní pro konstrukci mentálních map Evropy v české politice, jelikož je téma Běloruska výrazně v mediálním i politickém diskursu v ČR přítomno, často jako bod střetu mezi Západem a Ruskem, jak autor v práci ukazuje.

Autor se tedy po obsáhlém metodologickém (kritická analýza diskursu) a politologickém úvodu (výklad politického vývoje v Bělorusku ve zvoleném období) postupně věnuje obrazům Běloruska nejdříve v českém časopise *Týden*, a posléze v Lukašenkově knize *Belarus Tomorrow*, aby pak tyto obrazy v závěru srovnal a srovnal také hodnotové předpoklady obou diskursů, například předpoklady o správném fungování demokracie.

2. Hodnocení formální stránky práce

Práce je po stylistické a gramatické stránce kvalitní, rovněž způsob citování i uvedení bibliografie odpovídá nárokům bakalářské práce.

Nelze však přehlédnout, že svým rozsahem je práce nejméně čtyřnásobkem minimálního stanoveného rozsahu pro bakalářskou práci. Ačkoliv maximální rozsah není stanoven, určuje minimální rozsah přibližné kontury bakalářské práce jako specifického kodifikovaného akademického žánru. Hodnocení bakalářské práce je pak také hodnocením schopnosti studenta osvojit si tento žánr. Vysoké překročení obvyklého rozsahu práce nelze než považovat za nedostatek v osvojení si tohoto žánru.

Členění práce také není zvoleno nejlépe. Ačkoliv autor vyzdvihuje komparativní povahu své práce, předkládá analýzu korpusu jednoho za druhým, nikoliv rovnou ve srovnání. Je škoda, že autor ne zvolil strukturu vedenou společnými momenty obou diskursů, které ostatně velmi dobře identifikuje a na několika místech vyjmenovává (s. 13, 29, 30, atd.), kde by se věnoval prvnímu a druhému korpusu v podkapitole ke společnému momentu (např. referendum v roce 1996). Alternativou by byla struktura práce vedená diskursivními mechanismy, které jsou pro obě strany společné (my-oni, abnormalita-normalita, interpretace minulosti, řetězení ekvivalencí/konstrukce opozic, apod.). I v rámci stávajícího dělení například není zřejmé, proč jsou části 4.1.8 a 4.1.9 pojednány samostatně.

3. Hodnocení obsahové stránky práce

Ve dvou hlavních kapitolách se autorovi daří zajímavě zachytit a pojmenovat implicitně přítomny významy v obou zvolených korpusech a také je doložit mnoha citacemi.

I zde je však nutno upozornit alespoň na některé nedostatky. Z hlediska **metodologického** jsou již v záměru práce přítomny problémy, kterých si nakonec sám autor je částečně vědom (viz Závěr): Není zřejmé, proč je pro autora nutné volit pro bakalářskou práci perspektivu komparativní, navíc za tak dlouhé období (7 let). Lze také pochybovat, zda autor srovnává srovnatelné. Na jedné straně mediální diskurs, na druhé diskurs produkovaný politickým vůdcem. Na jedné straně analýza diachronní, na druhé analýza synchronní. Na jedné straně pluralita autorů, na druhé autor jediný. Práce by byla získala na kvalitě, kdyby byl autor od začátku buď omezil srovnání na pár vybraných událostí a jejich vyobrazení, nebo se srovnání vzdal a zaměřil se na obrazy Běloruska v českém mediálním diskursu. Taková práce by byla neméně zajímavá a relevantní a umožnila by autorovi jasněji formulovat jasnou výzkumnou otázku (např. Proč je Bělorusko tak výrazně přítomno v mediálním diskursu v ČR v období XY? Jakou funkci plní v českém mediálním/politickém diskursu obrazy Běloruska?). Zúžení sledovaného období a/nebo opuštění komparativní perspektivy by pak autorovi mohlo umožnit sestavit korpusy jinak, tak aby byli reprezentativnější (zahrnovaly více než 1 časopis a více než 1 knihu) a zahrnuly například i materiály vizuální, skutečné *obrazy* Běloruska.

Metodologická část je pak zbytečně rozsáhlá, jelikož v ní autor vrší nedovysvětlená shrnutí kapitol knihy Normana Fairclougha (*Analysing discourse: textual analysis for social research*). Také autor nezdůrazňuje, že si vybírá kritickou analýzu diskursu jako jeden z možných přístupů k analýze diskursu a že tedy jde o specifický proud v analýze diskursu.

V samotných analytických částech pak autor zbytečně zahlcuje práci citacemi. Byl by přítom udělal lépe, kdyby vybral několik stěžejních průkazných citací, avšak důkladněji na nich demonstroval textovou analýzu.

Jedna z hlavních námitek je charakteru **metodologicko-teoretického**. Každý text je totiž ve své povaze interaktivní, komunikativní. Jinak řečeno, při koncipování analýzy musíme vycházet z toho, kdo texty produkuje, pro koho, v jakém kontextu a s jakým cílem. V této perspektivě pak vedle sebe máme dva diskursy odlišného charakteru: český mediální diskurs tvoří „obraz o druhém pro sebe“, Lukašenkův text pak „obraz o sobě pro druhého“ (text je v angličtině, publikován v zahraničí). Český obraz o Bělorusku tak vypovídá o sebe-projekci Česka prostřednictvím obrazu druhého (jak ostatně sám autor v analytické části poznamenává), zatímco Lukašenkův obraz Běloruska je určen k přijetí evropskému publiku, nikoliv pouze českému, a ospravedlnění režimu, které předkládá, je tedy konstruováno na základě obrazu Lukašenka o Třetím (zřejmě především EU a Západní Evropa, kniha byla publikována v Ženevě v angličtině a francouzštině). Společný rys, který by mohl být studován, je tedy konstrukce obrazů demokracie, modernosti a pokrokovosti prostřednictvím konstrukce obrazů Běloruska, a to eventuelně i ve srovnání s obrazy Běloruska v Bělorusku, nebo také s obrazy Běloruska například v Polsku. Autor tento rozměr naznačuje v závěru, je však škoda, že jím práce není explicitně vedena již od začátku.

4. Celkové hodnocení

Předložená práce kolegy Bruny splňuje nároky kladené na bakalářskou práci a vychází z rozsáhlé samostatné práce a zájmu o zkoumanou problematiku. Přináší tak analýzu, která je jedinečná a v tomto smyslu přínosná. Vzhledem ke všem výše uvedeným problémům práce ji však doporučuji hodnotit jako **velmi dobrou až dobrou**.